

25 FANTASTISKE
INDUSTRIER

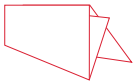
PÅ TUR TIL

11

KØBENHAVNS VANDVÆRK

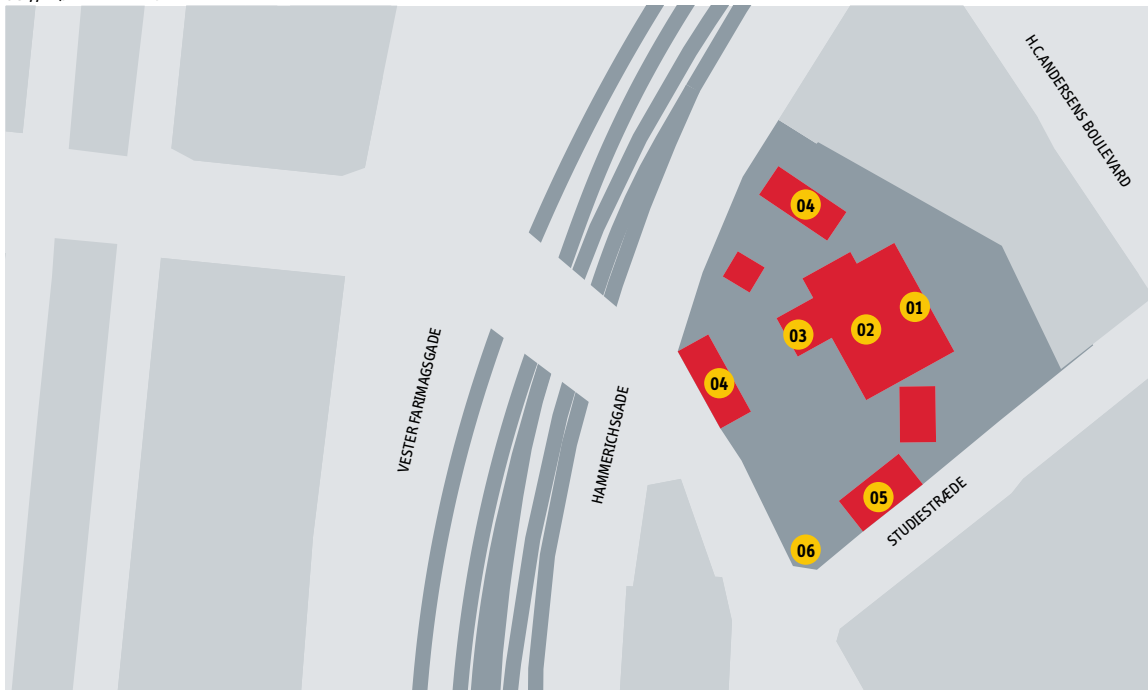
SE MERE PÅ WWW.25FANTASTISKE.DK

1850ernes København var tætbebygget og overbefolket og derfor møgbeskidt. Byens brønde var fulde af dårligt vand og der var ikke noget kloaksystem. De udhulede træstammer, som gjorde det ud for vandrør, var så utætte at bakterierne sivede ind og ud og forurenede drikkevandet. Den 9. august 1859 blev Københavns første vandværk taget i brug. Bygherren var Københavns Bystyre og hele værket signalerede bystyrets stolthed over at forbedre byens hygiejne og dermed folkesundheden. Vandværket skabte da også megen opmærksomhed og begejstring. Det repræsenterede en helt ny teknologi, som spredte et net af nye vandledninger over hele København.

FOLD HER

05 // KØBENHAVNS VANDVÆRK

PUMPEHUSET
STUDIESTRÆDE 52
1554 KØBENHAVN V

FOLD HER

VANDVÆRKSGRUNDEN

Man kan stadig tydeligt se på vandværksgrunden, at den er bygget ovenpå byens gamle fæstningsanlæg. Grundens mange gamle træer og buske, forhøjninger og terrænspring, er levn fra det gamle voldanlæg. Fordi grunden i 1858 stadig lå lidt uden for byen var der god plads på byggetidspunktet. Det var det engelske firma Cochrane & Co. der fik entreprisen, og den 16. maj nedlagde brygger J.C. Jacobsen værkets grundsten. Den arkitektoniske udformning var lagt i hænderne på N.S. Nebelong, der bl.a. også havde tegnet Gl. Carlsberg.

Stående på gårdspladsen, der stadig er brolagt med de oprindelige sten, oplever man hele anlægget og får et godt indtryk af hvor mange enkelte funktioner, der har været i spil for at drive et vandværk anno 1859. Det fint beplantede gårdanlæg og rosenbedene langs boligerne står i skarp kontrast til den kolossale skorsten og de store bygninger.

BYGNINGER

I udformningen og udsmykningen af de enkelte bygninger er Københavns Vandværk et flot eksempel på N.S. Nebelongs sondring mellem fabrikkens æstetik kontra boligens. Kontor- og boligbygningerne er både finere og mere ornamenterede end kul-, maskin- og kedelhusene. Det oprindeligt symmetriske anlæg blev allerede tidligt om- og tilbygget, men alle forandringer er sket med stor hensyntagen til N.S. Nebelongs oprindelige arkitektoniske udtryk.

01 MASKINHUSET

Maskinhuset er udformet som en hal. Her stod oprindeligt tre 50 tons tunge dampmaskiner importeret fra England, som drev de larmende pumper, der hentede vand ind fra Søerne og fra en højdebeholder ude i Søndermarken på Frederiksberg. Tilsammen ydede maskinerne 300 hestekræfter, hvilket i 1859 var ekstremt meget. I 1986 blev maskinhuset ombygget til spillestedet "Pumpehuset".

02 KEDELHUSET

Kedelhuset er bygget sammen med maskinhusets vestside. Efter vandværkets lukning blev huset brugt som garage.

03 KULHUSET

Kulhuset er en lille enetages bygning placeret vinkelret på kedelhusets sydside. Ud for kedelhuset stod der oprindeligt en høj firkantet skorsten. Den nuværende skorsten er fra 1929. Den har ikke været i brug siden 1951. De øverste 10m af skorstenen blev af sikkerhedshensyn revet ned i 1972.

04 MASKINMESTERBOLIGER

Dobbelthuset er opført som bolig for værkets to maskinmestre. Huset er placeret i en skæv vinkel i forhold til de øvrige bygninger. Det er fordi vandværksgrundens form var anderledes ved opførelsen, da fulgte maskinmestrenes hus nemlig den gamle fæstningsgravs forløb.

05 KONTORBYGNING

Den toetages kontorbygning mod Studiestræde er opført i år 1900. Arkitekten er ukendt. Men bygningen er holdt i samme materialer og stil som de ældre bygninger.

06 PORTNERHUS

Helt ud til Studiestræde, tæt ved hjørnet af Axeltorv, er det lillebitte portnerhus i bindingsværk. Det er opført 1887 efter tegning af arkitekten L.Fenger.

TJEK OGSÅ:

Københavns Museum
Vesterbrogade 59
DK-1620 København V
www.copenhagen.dk

Nationalmuseet
Frederiksholms Kanal 12
1220 København K
www.natmus.dk